

## PWYLLGOR CRAFFU PLANT A PHOBL IFANC

DYDD MAWRTH, 18 IONAWR 2022

Yn  
bressenol: Cynghorydd Bridgeman (Cadeirydd),  
Y Cynghorwyr Cunnah, Hopkins, Melbourne, Molik, Phillips, Mia Rees  
a/ac Singh

Aelodau Cyfetholedig: Patricia Arlotte (Cynrychiolydd Gatholig  
Rufeinig), Carol Cobert (Cynrychiolydd yr Eglwys yng Nghymru) a/ac  
Karen Dell'Armi (Cynrychiolydd Rhiant-Lywodraethwr)

Mia John (Cynrychiolydd Cyngor Ieuenctid Caerdydd

### 103 : YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorydd Heather Joyce

### 104 : DATGAN BUDDIANNAU

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o fuddiannau ar gyfer y cyfarfod hwn.

### 105 : COFNODION

Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfod blaenorol a gynhaliwyd ar 9 Rhagfyr 2021 fel  
cofnod cywir o'r cyfarfod hwnnw.

### 106 : STRATEGAETH DIGONOLRWYDD GOFAL PLANT

Dywedwyd wrth yr Aelodau fod yr eitem hon yn galluogi craffu cyn penderfynu ar  
Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Caerdydd 2022-2027 sy'n gofyn am  
gymeradwyaeth y Cabinet i'r Cabinet er mwyn galluogi'r Awdurdod Lleol i gyflawni ei  
gyfrifoldeb statudol i baratoi a chyhoeddi Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant (ADGP)  
lleol erbyn 30 Mehefin 2022.

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd Graham Hinchey, Yr Aelod Cabinet dros  
Deuluoedd a Phlant, Helen Evans, Cyfarwyddwr Cynorthwyol Tai a Chymunedau,  
Avril Hooper, Rheolwr Gweithredol - Cymorth Cynnar, ac Andy Senior, Uwch  
Swyddog Cymorth Busnes Gofal Plant – Cymorth Cynnar.

Gwahoddodd y Cadeirydd y Cynghorydd Hinchey i wneud datganiad, pan  
amlinellodd rywfaint o'r data a gynhwyswyd yn yr adroddiad.

Dywedwyd wrth yr Aelodau fod y canfyddiadau cychwynnol yn dangos bod gofal  
plant ledled Caerdydd yn ddigonol ar y cyfan i ddiwallu anghenion rhieni, ond mae  
rhywfaint o alw a phryderon nas diwallwyd ynghylch recriwtio a chadw staff gofal  
plant, a bod angen gwneud rhagor o waith i hyrwyddo cymorth ariannol i dalu am ofal  
plant.

Gofynnwyd i'r Aelodau wneud sylwadau neu ofyn cwestiynau am y wybodaeth a  
roddwyd. Mae'r drafodaeth hon wedi ei chrynhai isod:

- Roedd yr Aelodau am gael eu diweddarau ar lwyddiant ymdrechion y Cyngor i gynyddu'r broses o recriwtio staff i'r sector ac a oedd unrhyw dargedau wedi'u pennu. Dywedwyd wrth yr Aelodau mai'r her oedd bod y cyflogwyr yn ystod eang o fusnesau preifat. Mae'r Cyngor yn cyfrannu at ddatblygiadau ar lefel genedlaethol ehangach ac mewn perthynas â mentrau lleol fel I Mewn i Waith ac Addewid Caerdydd i sicrhau bod gofal plant ar gael fel opsiwn gyrfa posibl i bobl ifanc.
- Dywedwyd wrth yr Aelodau ymhellach fod problem o ran cynaliadwyedd cyllid, y mae llawer ohono'n dod o grantiau Llywodraeth Cymru. Weithiau caiff grantiau eu gohirio sy'n arwain at ganlyniadau ar gyfer rhagweld cyflogaeth a chadw staff. Cyflwynwyd sylwadau i Lywodraeth Cymru ar gyfer ateb tymor canolig.
- Dywedodd swyddogion fod gwaith yn cael ei wneud gyda Llywodraeth Cymru ar y rhwystrau i bobl sy'n dilyn gofal plant fel gyrfa, yn enwedig yr anhawster o gael yr hyfforddiant angenrheidiol yn y gweithle sydd ei angen ar gyfer cymhwyster. Mae trafodaethau ar y gweill i addasu gofynion cymwysterau i ganiatáu i fwy o bobl ifanc gael lleoliadau gwaith. Mae'r Cyngor yn gweithio gyda phartneriaid i gynnig datblygiad proffesiynol i'r sector gofal plant, gan gynnwys y cymwysterau ar gyfer gwarchodwyr plant. Yn ddiweddar, enillodd Canolfan Datblygu ac Achredu'r Gweithlu statws achrededig gyda City and Guilds i ddarparu'r hyfforddiant cymhwyso ar gyfer gwarchodwyr plant. Mae rhai rhieni sydd wedi dod drwy Ddechrau'n Deg wedi mynd ymlaen i hyfforddi fel gwarchodwyr plant. Yr her fydd cynyddu.
- Rhoddwyd gwybod i'r Aelodau am gynnig ar gyfer Academi Cymorth Cynnar i helpu i ehangu'r gweithlu gofal plant ymhellach.
- Trafododd yr Aelodau lefel y cymwysterau sy'n ofynnol mewn lleoliadau gofal plant a phroblemau recriwtio a chadw staff yn y sector cyfrwng Cymraeg. Dywedodd swyddogion fod y telerau ac amodau a'r cyfleoedd ar gyfer cynnydd i siaradwyr Cymraeg a gyflogir fel Cynorthwywyr Addysgu yn fwy strwythuredig nag ar gyfer siaradwyr Cymraeg a gyflogir gan Gylch Meithrin a reolir gan bwyllgor rheoli preifat. Mae gwahaniaeth yn y gwobrau a'r gydnabyddiaeth am y ddwy yrfa yr oedd y tu hwnt i bŵer y Cyngor i fynd i'r afael â hwy.
- Trafododd yr Aelodau ehangu gofal plant am ddim i blant 2 flwydd oed. Dywedwyd wrth yr Aelodau y byddai cam ôl-ymgynghori'r adroddiad yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf gan Lywodraeth Cymru am y polisi newydd. Roedd y Cyngor yn dal i aros am fanylion gan Lywodraeth Cymru ar y cynnig.
- Dywedwyd wrth yr Aelodau ymhellach fod anallu athrawon i gymryd rôl arweiniol mewn lleoliad gofal plant am nad oedd ganddynt y cymwysterau cywir yn fater hirsefydlog. Bu cymhwyster pontio o'r blaen yn caniatáu symud o un sector i'r llall, ond roedd y capasiti hwnnw wedi'i ddileu. Hoffai'r Cyngor godi'r mater fel rhan o drafodaethau ynghylch yr ADGP ac ehangu gofal plant am ddim i blant 2 flwydd oed.

- Dywedodd swyddogion fod yr hyfforddiant a gynigir gan y Cyngor i ddarparwyr gofal plant yng Nghaerdydd yn cael ei gynnis am ddim neu â chymhorthdal mawr i'w wneud yn hygyrch a'i fod yn cynnwys y cyfle i ddilyn cyrsiau cychwynol Cymraeg.
- Trafododd yr Aelodau fforddiadwyedd gofal plant a'r diffyg ymwybyddiaeth ymhlith teuluoedd am y cymorth ariannol sydd ar gael. Dywedodd swyddogion y bydd Cymorth i Deuluoedd yn darparu gwybodaeth am gymorth ariannol os bydd rhieni'n gofyn amdano. Mae rhieni'n cael gwybodaeth am gymorth ariannol ar lafar a gan ddarparwyr gofal plant. Nid yw'n glir o'r data a yw teuluoedd yn parhau i fod yn anymwybodol o fodolaeth cymorth ariannol neu sut i'w gael.
- Gofynnodd yr Aelodau am eglurhad ynghylch a oedd gofyniad ar ddarparwyr gofal plant i gysylltu â Chymorth i Deuluoedd. Dywedodd swyddogion mai darparwyr unigol oedd yn penderfynu mai darparwyr unigol oedd yn penderfynu. Roedd y Cyngor yn ceisio hyrwyddo gofal plant di-dreth, sy'n arbed 20% o'u costau i rieni heb leihau'r swm a dderbynnir gan ddarparwyr.
- Roedd yr Aelodau'n pryderu a fyddai'r cynnydd yng nghostau byw yn effeithio ar allu teuluoedd i fforddio gofal plant. Dywedodd swyddogion fod grant cyfleustodau ar gyfer darparwyr wedi'i sefydlu i gyfrannu at wrthbwysu eu biliau ynni yn ystod y flwyddyn. Y gobaith yw, drwy leihau eu gwariant, y gellir lleihau eu tuedd i gynyddu ffioedd. Rhoddwyd gwybodaeth i'r Aelodau hefyd mewn perthynas â'r ad-daliadau ardrethi sydd ar gael i ddarparwyr.
- Dywedwyd wrth yr Aelodau, o ran cymorth ariannol, fod y cyllid ar gyfer y rhai sy'n cael Dechrau'n Deg yn ddaearyddol ac yn dibynnu ar yr ardal; mae'r cynnis gofal plant yn dibynnu ar oriau gwaith ac incwm y rhieni ac i'r rhai sy'n derbyn credyd cynhwysol gall hawlio hyd at 85% o'u costau gofal plant, er bod yn rhaid talu'r costau hynny 'o flaen llaw'. Y gost ddyddiol gyfartalog ar gyfer gofal plant yw tua £60 sy'n cyfateb i £6 yr awr, costau grwpiau chwarae a gwarchodwyr plant yw tua £5 yr awr.
- Mewn perthynas â darpariaeth ADY, mae ffrydiau ariannu o fewn Dechrau'n Deg, y rhaglen Gofal Plant a Chwarae a'r cynnis Gofal Plant i ddiwallu anghenion y plentyn. Mae Dechrau'n Deg yn delio â phlant ifanc iawn, cynhelir llawer o hyfforddiant i godi ymwybyddiaeth staff o ran nodi anghenion. Nid yw'r sefyllfa bob amser yr un fath mewn gofal plant nad yw'n cael ei ariannu gan y cyngor; mae eu hymgysylltiad â hyfforddiant yn ddewisol ac yn gymysg. Rhagwelir y bydd Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) yn helpu i hyrwyddo mwy o ymgysylltu a diweddarau hyfforddiant ADY.
- Roedd gan yr Aelodau ddiddordeb mewn dysgu sut y cynigiwyd gwella cadernid y data i helpu gyda'r broses o wneud penderfyniadau. Dywedwyd wrth swyddogion y byddai gwaith yn mynd rhagddo gyda swyddogion o awdurdodau eraill, ASGC a Llywodraeth Cymru, yn edrych ar ffyrdd o wella'r ddeddfwriaeth sydd y tu ôl i'r ADGP ac yn rhoi arweiniad i fynd gyda'r cwestiynau. Mae'n rhaid cael diweddariad blynyddol. Dywedwyd wrth yr Aelodau fod lefel cymhlethdod y data wedi cynyddu dros amser; sydd wedi

rhoi rhai anawsterau wrth ddehongli. Awgrymodd yr Aelodau y gallai rhywfaint o wybodaeth sain fod o rywfaint o fudd.

- Gofynnodd yr Aelodau am wybodaeth ynghylch pa rwystrau a allai fod wedi bod mewn perthynas â darparu hyfforddiant oherwydd y pandemig. Dywedodd swyddogion fod newid cyflym yn y ffordd y cafodd hyfforddiant i ddarparwyr ei ddarparu. Fe'i cyflwynwyd yn ddiogel ar-lein; ni ellid gwneud rhai mewn fformat ar-lein ac mae hynny wedi'i ailgychwyn yn awr gyda rhifau llai. Mae diddordeb wedi bod yn uchel, yn enwedig mewn perthynas â'r swyddogaethau hanfodol, er enghraifft Cymorth Cyntaf - gofynion deddfwriaethol yr Arolygiaeth Safonau Gofal. O ran diddordeb datblygiad proffesiynol yn llai nag mewn blynyddoedd blaenorol, credir ei fod yn ddealladwy o gofio'r pwysau y mae'r sector wedi bod o dan y pandemig. Mae'n cynyddu'n raddol a gellid darparu data pellach.
- Roedd yr Aelodau'n hoffi'r ddwy flynedd ddiwethaf, oherwydd y pandemig, i arbrawf ac yn holi a oedd swyddogion yn teimlo y byddai'r ddwy flynedd nesaf hefyd yn debyg i arbrawf, o gofio'r newid mewn patrymau gwaith, a chydbwysedd rhwng bywyd a gwaith, er enghraifft gan fod gweithwyr yn fwy tebygol o barhau i weithio gartref; mae llai o angen am leoedd gofal plant. Dywedodd swyddogion, wrth ystyried gweithio hybrid a'r goblygiadau ariannol, fod effaith ar ofal plant, efallai y bydd gostyngiad mewn gofal ar ôl ysgol oherwydd mwy o hyblygrwydd gydag oriau gwaith a allai gael effaith ar ofal gwyliau.

#### PENDERFYNWYD:

Bod y Cadeirydd yn ysgrifennu at yr Aelod Cabinet ar ran y Pwyllgor yn mynegi eu sylwadau a'u harsylwadau a gasglwyd yn ystod y ffordd ymlaen.

#### 107 : Y FFORDD YMLAEN

Trafododd yr Aelodau'r wybodaeth a dderbyniwyd gan nodi nifer o broblemau y cytunai'r Cadeirydd fyddai'n cael eu cynnwys yn y llythyrau fyddai'n cael eu hanfon, ar ran y Pwyllgor, at yr Aelodau Cabinet a'r Swyddogion perthnasol.

#### 108 : EITEMAU BRYD (OS OES RHAI)

Ni chyflwynwyd unrhyw eitemau bryd.

#### 109 : DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Cyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc yw cyfarfod y gyllideb ddydd Mawrth 22 Chwefror 2022 am 10.30 am drwy Microsoft Teams.

Daeth y cyfarfod i ben am 6.05 pm